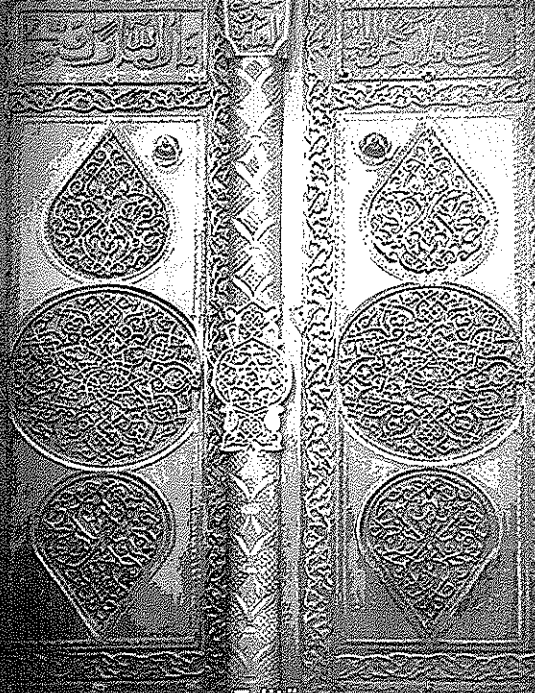

KUZEY ANADOLU'DA
BEYLİKLER DÖNEMİ
SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER

ÇOBANOĞULLARI - CANDAROĞULLARI - PERVÂNEOĞULLARI

3-8 Ekim 2011 / Kastamonu - Sinop - Çankırı

Editor
Halil ÇETİN

Çankırı Karatekin Üniversitesi Yayınları - 2012

**KUZEY ANADOLU'DA
BEYLİKLER DÖNEMİ
SEMPOZYUMU
BİLDİRİLER**

Çobanoğulları, Candaroğulları, Pervaneoğulları

3 - 8 EKİM 2011

KASTAMONU - SİNOP - ÇANKIRI

Editör

Halil ÇETİN

ÇANKIRI KARATEKİN ÜNİVERSİTESİ YAYINLARI

ÇANKIRI - 2012

İÇİNDEKİLER

SEMPOZYUM KURULLARI	IX
TEŞEKKÜR	XIII
EDİTÖR'DEN.....	XV
TAKDİM.....	XVII
(Çankırı Karatekin Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Ali İbrahim SAVAŞ)	
AÇILIŞ KONUŞMASI	XIX
(Kastamonu Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Seyit AYDIN)	

BİLDİRİLER

HANEDAN

FARŞÇA KAYNAKLARDA CANDAROĞULLARI VE İSMAİL BEY	
<i>Saime İnal SAVI</i>	3
OSMANLI VE CANDAROĞULLARI HANEDANLARI ARASINDA	
EVLİLİK İLİŞKİLERİ	
<i>Hüseyin ÇINAR</i>	14

ŞEHİR VE KÜLTÜR

İBN BATUTA SEYAHATNAMESİ BAĞLAMINDA ÇANKIRI, KASTAMONU
VE SİNOP ZAVİYELERİNİN SOSYO-KÜLTÜREL DİNAMİKLERİ

<i>Kadir ÖZKÖSE</i>	30
KUZEBATİ ANADOLU'DA HRİSTİYAN TÜRKLERİN İSKÂNI VE	
KULLANDIKLARI ŞAHİS ADLARI	
<i>Güray KIRPIK, Ahmet CEBECİ</i>	41
BEYLİKLER DÖNEMİNDE ÇANKIRI'DA DİN İ -TASAVVUFÎ HAYAT	
<i>İbrahim AKYOL</i>	65

CANDAROĞULLARI BEYLİĞİ DÖNEMİNDE

SOSYAL - KÜLTÜREL HAYATA DAİR BİR DEĞERLENDİRME

Tunay KARAKÖK 79

SULTANÜ'L-BAHREYN İKİ DENİZİN HÂKİMİ: SELÇUKLULAR ZAMANINDA SİNOP VE SİNOP-ALANYA TİCARET YOLU

Mehmet TÛTÛNCÛ 99

SANAT VE MİMARİ

KASTAMONU İSMAİL BEY İMARETİ/CAMİİ'NİN ÇÖZÜMLEMELİ PLAN İRDELEMESİ

Türkan ACAR 122

XIV. YÜZYIL ANADOLU TÜRK TEZHİP TASARIMLARININ DÖNEMİN MİMARİ BEZEMELERİNE YANSIMASI

Zeynep DEMİRCAN AKSOY 146

SELÇUKLU VE BEYLİKLER DEVRİNDE ÇANKIRI'DAKİ İMAR FAALİYETLERİ

Ahmet Ali BAYHAN, Fikri SALMAN, Adem ÇELİK,

Abdurrahman EREN 171

KASTAMONU HANÖNÜ İLÇESİNDE CANDAROĞULLARI DÖNEMİNE AİT TATLI HATUN HANI VE YENİ BULUNMUŞ İNŞA KİTABESİ

Cevdet YAKUPOĞLU 201

VAKIFLAR

KUZEY-BATI ANADOLU'DA OSMANLI ÖNCESİ VAKIFLARI

Kenan Ziya TAŞ 218

İSFENDİYAROĞLU İSMAİL BEY İMARETİ

Halil ÇETİN 231

KASTAMONU'DA BEYLİKLER DÖNEMİNDEN GÜNÜMÜZE ULAŞAN VAKIF ESERLERİ

Erdal ARSLAN 244

BİLİM, KÜLTÜR VE EDEBİYAT

CANDAROĞULLARI BEYLİĞİ DÖNEMİNDE TIP

Fuat YÖNDEMLİ, Ahmet A. TIRPAN, Seda AKARSU 276

CANDAROĞULLARI DÖNEMİNDE KASTAMONU'DA BİR BİLİM ADAMI: FETHULLÂH ŞİRVÂNÎ

Yavuz UNAT 299

KUZEY ANADOLU'NUN TÜRKLEŞMESİNDE CANDAROĞULLARI BEYLİĞİNİN ÖNEMİ

Zekiye TUNÇ 319

KASTAMONU VE CİVARINDA OĞUZ BOY DAMGALARI

Mustafa GEZİCİ 336

BEYLİKLER DÜNYASINDA KERBELA KÜLTÜRÜ VE EHL-İ BEYT SEVGİSİ: 1362 YILINDA KASTAMONU'DA YAZILAN BİR MAKTEL'İN DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Rıza YILDIRIM 344

CANDAROĞLU KASIM BEY'İN (867/1462) TARİHLİ BERATININ KLASİK DÖNEM OSMANLI BERATLARIYLA DİPLOMATİKA YÖNÜNDEN MUKAYESESİ VE TAHLİLİ

Nejdet GÖK 373

YÖNETİM VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

XVI. YÜZYILDA BATI KARADENİZ BÖLÜMÜNDE DİVANLAR

Osman GÜMÜŞÇÜ, İlker YİĞİT 388

OSMANLI FÜTUHATINACANDARLISAHASINDANGELENYARDIMLAR

Selahattin DÖĞÜŞ 407

MEMLÜK DEVLETİ - CANDAROĞULLARI BEYLİĞİ MÜNASEBETLERİ

Kürşat SOLAK 424

ARKEOLOJİ

BEYLİK DÖNEMİ ESERLERİ VE YERLEŞİMLERİNDEKİ ANTİK DÖNEM BAĞLANTISI

Murat KARASALİHOĞLU 440

PERVANE OĞULLARI

PERVÂNE MUÎNÜDDİN SÜLEYMAN VE PERVÂNE OĞULLARI
BEYLİĞİ'NİN KURULUŞU

Mevlüt GÜNLER..... 480

SİNOP'TA KURULAN GAZİ ÇELEBİ BEYLİĞİ ÜZERİNE

Muhittin ELİAÇIK..... 501

SİNOP'TA PERVANE OĞULLARI BEYLİĞİ (1277-1322)

Fahri MADEN 517

EKLER

SEMPOZYUM AFİŞİ..... 546

SEMPOZYUM DAVETİYESİ 547

SEMPOZYUM'DAN FOTOĞRAFLAR 549

KATILIMCILAR VE ADRESLERİ 557

OSMANLI VE CANDAROĞULLARI HANEDANLARI ARASINDA EVLİLİK İLİŞKİLERİ

Hüseyin ÇINAR¹

Hukukî ve sosyolojik açıdan kadın ve erkeğin aile kurmak amacıyla bir araya gelmesi olarak tanımlanan evlilik kurumu, söz konusu hanedanlar ya da devletler olunca tarihin ilk dönemlerinden itibaren ayrı bir öneme sahip olmuştur. Hanedanlar arasındaki evliliklerde kimi zaman ekonomik, kimi zaman siyasî ya da diplomatik ilişkiler veya beklentiler ön plana çıkmıştır. Bu manada, tarihî süreç içerisinde, İlkçağlardan itibaren, başta Ön Asya devletleri olmak üzere Asya ve Avrupa'da pek çok devlet ve hanedanın tarihinde siyasî evlilikler önemli bir yer tutmuş; çoğu zaman nüfuz elde etme ve müttefik bulma gibi nedenlerle gerçekleşen evliliklerde, kadınlar bir bakıma diplomasinin aracı olarak kullanılmışlar ve araç olarak önemli bir figür olmuşlardır.² Hanedanların tarihini incelerken hiç şüphesiz bu tür siyasî evlilikleri göz ardı etmemek gerekir.

Osmanlı hanedanında uygulanan evlilik sisteminin doğal seyri içinde gelişmediği, aksine uzun ve istemli bir evrimin sonucu olduğu görüşü hakimdir.³ Bu nedenle Osmanlı hanedanında evlilik modelinin

1 Doç. Dr., Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İnsan ve Toplum Bilimleri Fakültesi Tarih Bölümü, hcinar06@gmail.com

2 Eski Ön Asya devletlerinden Sümer, Akad, Babil, Asur, Hitit, Lidya, Med ve Helenistik dönem devletlerindeki siyasî evlilikleri için bkz. H. Hande Duymuş, *Eski Ön Asya'da Siyasî Evlilikler*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2006. Osmanlı öncesi siyasî evliliklerle ilgili örnekler için ayrıca bkz. Selim Parlaz, *Osmanlı Devleti'nde Siyasî Evlilikler*, Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Denizli 2007, s. 1-4. Büyük Selçuklu ve Abbasi Halifeliği arasındaki evlilikler için bkz. Mehmet Altay Köymen, *Selçuklu Devri Türk Tarihi*, Ankara 1998, s. 189-193; Zekeriya Kitapçı, *Abbasi Hilafetinde Selçuklu Hatunları ve Türk Sultanları*, Konya 1994, s. 129. Bizans Devleti'nin siyasî evlilikleri için bkz. George Ostrogorsky, *Bizans Devleti Tarihi*, Çev. Fikret İşıltan, Ankara 1999.

3 Juliette Dumas, "14. Yüzyıldan 15. Yüzyılın İlk Yarısına Osmanlılarda İlk Evlilik Sistemi – Bir Prenses Bir Kulla Evlenirse...", *Toplumsal Tarih*, çev. Esra Atuk, Sayı 209/Mayıs 2011, s. 86.

oldukça karmaşık olduğu ve bunun da sadece birden çok evliliklerden kaynaklanmadığı belirtilir. Alderson, Osmanlı hanedanındaki evlilik şekillerini tanımlarken, dört ayrı dönemde görülen beş farklı evlilik şeklinden bahseder. Osmanlı İmparatorluğu'nun genel tarihi seyri içinde bu dönemler; "ilk (1280-1451)", "geçiş (1451-1520)", "orta (1520-1870)" ve "son (1870-1924)" olmak üzere tasnife tabi tutulmuştur. Bu dönemlerde görülen evlilik şekilleri de şu şekildedir: Birincisi, Hıristiyan veya Müslüman, fethedilen ülke halkının kadınlarıyla yapılan evlilikler. Bu evlilikler genellikle, kişisel arzular ve fethedilen boyun eğdirmenin göstergesi olarak yapılmaktaydı. İkincisi, ülkelerinde idareci olan Hıristiyan ailelerin kadınlarıyla, ittifakı güçlendirmek için yapılan evlilikler. Üçüncüsü, yine ittifakı güçlendirmek için Müslüman idarecilerin kadınları veya o idarelerin erkeklerinin hanedan mensubu kadınlarla evlendirilmesi yoluyla gerçekleşen evlilikler. Dördüncüsü, Osmanlı soyunun erkek ve kadınlarıyla yapılan evlilikler. Beşincisi de, genellikle menşeleri bilinmeyen cariyelerle yapılan evlilikler.⁴

Bu çerçevede Osmanlı hanedanı, Leslie Peirce'in da belirttiği gibi, gerek kendilerinden önceki, gerekse çağdaşı devletler gibi, tarihlerinin bilhassa ilk yüz elli yıllık döneminde, komşu Hıristiyan ve Müslüman hanedanların kızlarıyla, devletin askerî ve diplomatik konumunu güçlendirmeye yönelik taktik amaçlı evlilikler yapmışlardır. Osmanlı hanedanı, bu evlilikleri, komşusu ya da genişleme alanındaki Rumeli ve Anadolu'daki devletlerle sınırlı tutarlarken, bu evliliklerinin çoğu da ya bir ittifak görüşmelerinin parçası ya da daha sık görüldüğü üzere, bir savaş sonrasında yenilen tarafın boyun eğişi ve vasallık statüsünü kabul edişinin simgesi olarak gerçekleşmiştir. Evliliklerin muhtemel gerekçeleri arasında; dostluklar kazanmak, düşmanlıkları önlemek ya da gelişiminin önündeki engelleri ortadan kaldırmak gibi düşünceler ön plana çıkmıştır. Osmanlı hanedanı, 14. ve 15. yüzyılın ilk yarısında, Hıristiyan Bizans ve Sırp hanedanları ile Anadolu'daki Müslüman Germiyan, Saruhan, Aydın, Karaman, Dulkadir ve Candarlı beylikleri ile evlilik bağı kurmuştur.

4 A. D. Alderson, *The Structure Of The Ottoman Dynasty*, Oxford 1956, s. 85. Bu kitabın Türkçe çevirisinde aynı konu için bkz. *Osmanlı Hanedanının Yapısı*, çev. Şefaettin Severcan, İstanbul 1998, s. 139-140.

Osmanlı sultanları ya da şehzadeleri bu hanedan ya da beyliklerden kızlarla evlenirken, Anadolu'daki Türk beyliklerinin erkeklerine de kız kardeşlerini ya da kızlarını vererek de ilişkileri düzenlemeye ve çift yönlü akrabalık bağı tesis etmeye çalışmışlardır.⁵

Bu tür evlilik ilişkileri ve stratejileri, ancak devlet politikalarıyla ilgili meselelerin ışığında ele alınır, siyasî ve diplomatik bağlama yerleştirilebilirse daha iyi anlaşılır. Yukarıda da bahsedildiği üzere, bu evlilikler aslında özgün siyasî ve diplomatik araçlardır. Osmanlı örneğinden yola çıkarsak, bu evlilikler bir bakıma siyasî iktidarın çatışmalarını ve önceliklerini okumamıza yardımcı olur. Dumas'ın da vurgu yaptığı önemli bir nokta, Osmanlı hanedanının evlilik stratejilerinde iki temel amaç ön plana çıkmaktadır. Bunlar, Osmanlı Devleti'nin imajını iyileştirme ve gerek içeride gerekse dışarıda izlediği politikaları sağlamlaştırmadır.⁶

Yukarıda da belirtildiği gibi yapılan bu evlilikler sadece hanedan üyesi erkekleri değil, aynı zamanda sultan olarak da isimlendirilen prensesleri yani kızları da kapsıyordu. Peki bu durumda Osmanlı hükümdarlarının kızları olan bu prenseslerin evlilikleri nasıl gerçekleşiyordu. Osmanlı'nın ilk dönemlerinde hanedan mensubu kızlara iki tür damat seçiliyordu. Bunlardan ilki yukarıda da belirtildiği üzere Anadolu beyleri ve diğeri de Osmanlı dinî-siyasî eşrafından erkeklerdi. Burada konumuzun sınırları içinde yer alan husus, evlilik taraflarından biri olan Anadolu'daki beyler ya da onların aileleridir. Ancak Osmanlı hükümdarları Anadolu'daki beyliklerle evlilik ilişkilerine görünürde sınır koymuştur. Nitekim, Osmanlı hanedanının damat seçiminde Anadolu'daki beyler arasında Karamanoğulları ile Candaroğulları ya da diğer bir yaygın adıyla İsfendiyaroğulları, diğerlerine göre bir adım öne çıkmıştır. Dumas, bu tercihlerin nedenlerini açıklarken, siyasî ortamın bunu zorunlu kıldığını; nitekim Candaroğulları'nın Anadolu'daki yükselen beylikler arasında olduğu halde savaşçı özelliğe sahip olmadığını, aşağıda ayrıntılı olarak

5 Leslie P. Peirce, *Harem-i Hümayun - Osmanlı İmparatorluğu'nda Hükümlerlik ve Kadınlar*, çev. Ayşe Berktaş, İstanbul 1996, s. 35.

6 J. Dumas, "Bir Prenses Bir Kulla Evlenirse", s. 86.

anlatılan evlilikler de görüldüğü üzere, kısa sürede Osmanlılara tâbi olduklarını belirtmektedir. Osmanlı hanedanının evlilik ilişkilerine önem verdiği beyliklerden Karamanoğulları ise 14-15. yüzyıllarda Osmanlıların Anadolu'daki en büyük rakibidir. Dolayısıyla birbirine zıt bu iki evlilik ittifakı ile bir tarafta Osmanlılar açısından görece tehlikesiz olan Candaroğulları; diğer tarafta ise gücü giderek büyüyen ve Anadolu'da üstünlük sağlamak isteyen Karamanoğulları yer almaktaydı. Candaroğulları ile ittifakın Osmanlı hanedanı açısından öne çıkan iki faydası vardı. Bunlardan ilki, saygın bir aile ile evlilik bağı kurmak; diğeri de gücünü ortaya koymak ve iki aile arasında var olan dostluk ve iyi ilişkileri daha da ileriye götürmek. Osmanlı ve Candarlı hanedanları arasındaki evlilik bağları bir bakıma pazarlıklar sonucunda, barış ortamında gerçekleşmiştir. Osmanlıların Karamanoğulları ile kurulan evlilik bağının amacı ise oldukça farklıydı. Burada öne çıkan nokta, bu evliliklerin bir Osmanlı zaferini takip ediyor olmasıydı. Dolayısıyla bu evliliklerle iki aile arasında yakınlık, dostluk ve uzlaşma sağlama çabasından ziyade, bir güç ve iktidar gösterisi sergileme amaçlanmaktaydı.⁷

Konumuza dönecek olursak, Osmanlı Devleti ile Candarlı Beyliği arasındaki evlilik ilişkileri tarihteki siyasî evliliklerin ne ilki ne de sonuncusudur. Yukarıda da vurgulandığı üzere aynı dönemde başka devletler ve beylikler arasında da siyasî evlilikler gerçekleştirilmiştir. Osmanlı hanedanının başka hanedanlarla evlilik ilişkileri 15. yüzyılın ilk yarısından sonra son bulmaya başlamıştır. Bunun da başlıca nedeni Osmanlı hanedanının evlilik ilişkisine girebileceği bir başka hanedanın kalmaması, Leslie Peirce'nin deyişle, devletler havuzunun kurumasıydı.⁸

Osmanlıların, Anadolu'daki beylikler arasında Candaroğulları ile evlilik ilişkilerine ayrı bir önem verdiğine yukarıda değinilmişti. Bu iki hanedan arasındaki evliliklerin ilki Orhan Gazi'nin oğlu Rumeli fatihi Gazi Süleyman Paşa'nın kızı Efenzed⁹ Hatun ile muhtemelen 1360'lı yılların

7 Dumas, "Bir Prenses Bir Kulla Evlenirse", s. 88-89.

8 L. P. Peirce, *a.g.e.*, s. 36.

9 Alderson, Gazi Süleyman Paşa'nın çocukları arasında Efendizade isminde birine yer verir. Muhtemelen Efenzed ile Efendizade aynı kişidir. Bkz. Alderson, *Ottoman Dynasty...*, s. 165.

başında Candaroğulları Beyliliği'nin başına geçen Adil Bey'in oğlu "Kötürüm" lakabıyla da meşhur olan Celaleddin Bayezid'in evliliğidir. Osmanlı tahtında Sultan I. Murad'ın oturduğu yıllarda gerçekleşen bu evlilikten, Candaroğullarının en önemli beylerinden kabul edilen İsfendiyar Bey dünya gelmiştir.¹⁰ Yılmaz Öztuna, 1383'te I. Murad'ın geçici olarak Kastamonu'ya girdiğini ve aynı yıl Bayezid Bey'in veliahd-şehzade Süleyman Paşa'nın kızı Efenzend Hatun (Sultan) ile evlendiğini ve bu Osmanlı prensesinin de Sinop'ta Aynalı Kadın Türbesi'nde medfun bulunduğunu belirtmektedir.¹¹ Ancak Öztuna'nın verdiği bu tarih, Bayezid Bey'in diğer oğlu II. Süleyman Paşa'nın, Şehzade Gazi Süleyman Paşa'nın diğer kızı Sultan Hatun ile evlendiği tarihtir.¹² Zira, İsfendiyar Bey'in, daha babasının sağlığında, 1383'te, Amasya Emiri Ahmed Bey'e, Kadı Burhaneddin Ahmed'e karşı yapacağı savaş için gönderilen Candaroğlu kuvvetlerinin başında bulunması onun yetişkin bir yaşta olduğunu; aynı şekilde Kadı Burhaneddin'in, İsfendiyar Bey'in oğlu Murad Bey'e, 1393'te Maden Kalesi'ni bırakması, Murad Bey'in de bu tarihte en az 13-15 yaşlarında, babası İsfendiyar Bey'in de 30'lu yaşlara yaklaştığı izlenimi bırakmaktadır. Bu durumda Bayezid Bey'in Şehzade Gazi Süleyman Paşa'nın kızı ile evliliğinin Candarlı Beyliği'nin başına geçtiği tarihten kısa bir süre sonra, muhtemelen 1360'lı yılların ortalarına doğru gerçekleştiği anlaşılmaktadır.¹³ Bu evlilik Osmanlı hanedanı ile Candaroğulları arasında tarihe geçen ilk evlilik kabul edilmektedir.

Candaroğulları'ndan Osmanlı hanedanına damad olan ikinci bey, II. Süleyman Paşa b. Bayezid'dir. II. Süleyman Paşa, 1383'te Sultan Orhan Bey'in oğlu Şehzade Süleyman Paşa'nın diğer bir kızı, Sultan Hatun

10 İsmail Hakkı Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, C. I, Ankara 1982, s. 84.

11 Yılmaz Öztuna, *Devletler ve Hânedanlar, Türkiye (1074-1990)*, C. II, Ankara 1996, s. 82.

12 Öztuna, *a.g.e.*, II, s. 82.

13 İsfendiyar Bey'in hayatı ve faaliyetleri için bkz. M. Yaşar Yücel, "Candar-oğlu Çelebi İsfendiyar Bey (1392-1439)", *AÜDTCF Tarih Araştırmaları Dergisi*, C. II., Sayı 2-3, 1964, s. 157-174. İsfendiyar Bey'in ailesi ve ilk dönem faaliyetleri için ayrıca bkz. Cevdet Yakupoğlu, *İsfendiyar Bey ve Zamanı*, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara 1999, s. 17-18.

(Sultan) ile evlenmiştir. 1395'te ölen Sultan Hatun, Sinop'ta kendisi için yapılan Aynalı Kadın Türbesi'nde medfundur.¹⁴

Bezm u Rezm'de Bayezid Bey ile oğlu II. Süleyman Paşa arasında yaşanan olaylar ve Osmanlı tarafının olaya müdahalesi şu şekilde anlatılmaktadır:

Sonra Osmanoğlu (I. Murad) babasına baş kaldırıp ayaklanmış olan Süleyman Paşa'yı destekleyip kollayarak Kastamonu'yu ele geçirdi. Bayezid ise kaçarak Sinop'a gitti. Aradan bir süre geçince dostluk ve kardeşliğin temellerini atmak, arkadaşlık ve vefa duygularını pekiştirmek için Süleyman Paşa'dan peş peşe elçiler ve mektuplar geldi. Onu iltifata ve anlaşmaya zorlayan şuydu: Sultan'ın Bayezid ile savaşını onu yenmesinden sonra Murad Beğ, Kastamonu vilayetine saldırdı. Ondan önce Süleyman Paşa, kardeşi İskender'i ülkede fitne ve fesat çıkardığı için katletmişti. Babasının ise İskender'e karşı aşırı sevgisi vardı. Onun üzerine Süleyman Paşa'nın kızını, oğlunu, kendi kızı olan kız kardeşini İskender'in kanının karşılığı olarak öldürmüştü. O yüzden Süleyman Paşa babasına başkaldırmış ve Osmanoğlu'na sığınmıştı. Osmanoğlu ona yardım edip öcünü almak için harekete geçti. Onun derdine derman olmak ve geçmişte gördüğü acıları telafi etmek için büyük bir çaba harcadı. Kastamonu'ya asker çekip o ülkeyi ele geçirdi. O sırada Bayezid yenilip Sinop'a kaçtı. Ondan sonra Osmanoğlu Kastamonu'ya göz dikti. Onun sonucu olarak Süleyman Paşa'yı tutukladı. Süleyman Paşa tesadüfen zindandan kaçarak kurtuldu. Onun kaçışını öğrenen Kastamonu halkı onun etrafında toplandı. Büyük bir güce sahip olunca Osmanoğlu o vilayette oturamadı. Kendi ülkesine yönelirken Kastamonu vilayetinde fethettiği kaleleri de Bayezid'e bıraktı. Osmanoğlu kendi ülkesine dönünce Bayezid, Sinop'tan gelerek

14 İ. Hakkı Uzunçarşılı, "Gazi Orhan Bey Vakfiyesi- 724 Rebiülevvel- 1324 Mart", *Belleten*, C. V, Sayı 19, Temmuz 1941, s. 286, ayrıca dipnot 1 (277-288). Uzunçarşılı bu çalışmasında, Orhan Bey'in oğullarında Süleyman Paşa'nın çocukları arasında Sultan Hatun, Meliki Nasır, İsmail Bey, İshak Bey ve Efendizâde Hatun'un isimlerini vermektedir. Bunlardan Sultan Hatun'un Candaroğlu II. Süleyman Paşa'nın zevcesi olduğunu ve 797 Ramazan/1395 Haziran'da vefat ettiğini belirtmektedir. Bu evlilik için ayrıca bkz. Alderson, *Ottoman Dynasty...*, s. 165.

Kastamonu'yu aldı. Süleyman Paşa'nın babasına karşı koyacak gücü olmadığı için bir yolunu bulup oradan kaçtı. Onun üzerine Osmanoğlu elçi göndererek, onu vaadler ve destek sözleriyle cesaretlendirdi. İltifat dolu sözlerle kalbindeki korku ve çekingenlik tozunu sildi. Hanedanın kıymetli kızlarından birini ona nikahladı. Akrabalık bağları, korku ve ürkeklik perdesini büsbütün ortadan kaldırdı. Kalelerden bir kale vererek onu güçlendirdi. Büyük bir yardım ve destekte bulunarak onu babasının üzerine gönderdi. O sırada babası Bayezid hastalanıp Sinop'a gitti ve kalbini ruhundan boşalttı ve ahiret alemine göç etti. Böylece Kastamonu savaşı ve engelsiz Süleyman Paşa'nın önüne açıldı. Gürültüsüz patırtısız onun mülkü oldu. O sırada Murad Beğ, kafirlerle gazaya gitti ve şehid oldu.¹⁵

Babası Kötürüm Bayezid Bey ile girdiği taht mücadelesi sonrasında Osmanlı hükümdarı Sultan I. Murad'a sığınan II. Süleyman Paşa, babasına karşı Osmanlıların desteğini almış ve bu dostluk 1383'te yukarıda belirtilen evlilikle taçlandırılmıştır. I. Murad'ın, kardeşi Süleyman Paşa'nın kızı Sultan Hatun'u II. Süleyman'ı evlendirmesi, Kastamonu Beyliği üzerinde Osmanlı hâkimiyetinin başlangıcı olarak kabul edilmektedir. I. Murad'ın desteği ile 1385'te Candaroğulları Beyliği'nin başına geçen II. Süleyman Paşa, Osmanlılarla iyi ilişkiler içinde olmuş; 1386'daki Karaman seferine ve 1389 Kosova muharebesine birlikler göndermiş ve Yıldırım Bayezid'in 1389-1390 Batı Anadolu seferine de bizzat katılmıştır. II. Süleyman Paşa bu evliliğin de sağladığı nüfuz ve dostlukla Candaroğulları tahtına otururken, kendine kuvvetli bir hâmi bulmuştu. Ancak bu ittifak uzun sürmemiş, Anadolu'daki diğer beyliklerden sonra sıranın kendine geleceğini düşünen II. Süleyman Paşa, Osmanlılardan yüz çevirerek, Sivas hükümdarı Kadı Burhaneddin ile kağıt üzerinde kalan bir ittifak gerçekleştirmiştir. Bunun üzerine Yıldırım Bayezid'in Kastamonu üzerine düzenlediği sefer, II. Süleyman Paşa'nın mağlup edilip öldürülmesi ve Candaroğulları Beyliği'nin Kastamonu kolunun 1392 yılında Osmanlı topraklarına katılmasıyla sonuçlanmıştır. Sinop tarafına hücum etmeyen

¹⁵ Aziz b. Erdeşir-i Esterâbâdî, *Bezm u Rezm*, çev. Mürsel Öztürk, Ankara 1990, s. 357-358.

Yıldırım Bayezid, İsfنديyar Bey ile anlaşma yoluna gitmiştir. Artık bundan sonra Candaroğulları Beyliği'nin başında İsfنديyar Bey bulunmaktadır.¹⁶

Sultan I. Murad, Orhan Bey'in oğlu Gazi Süleyman Paşa'nın kızı Sultan Hatun'u Candaroğullarından II. Süleyman Paşa ile evlendirirken, II. Süleyman Paşa'nın daha önceki hanımlarından birinden doğma, adı bilinmeyen kızını da kendisi nikahlamıştır. I. Murad'ın bu evliliğinin tarihi kesin olarak bilinmemektedir.¹⁷ Osmanlı tarafının Candaroğullarından aldıkları ilk gelin, II. Süleyman Paşa'nın kızı olurken, ilk evliliği gerçekleştiren de Sultan I. Murad olmuştur. Karşılıklı bu evlilikler, yukarıda da belirtildiği gibi beraberinde bir dizi siyasî ittifakları ve antlaşmaları getirmiştir.

Osmanlı - Candaroğulları ilişkileri, beyliğin başında İsfنديyar Bey'in bulunduğu 1392-1440 yılları arasında kimi zaman dostane, kimi zaman da İsfنديyar Bey'in Osmanlı Devleti aleyhine oluşan şartlardan istifade etmeye çalıştığı siyasî ve askerî olayların etkisinde ve gölgesinde seyrini sürdürmüştür. Yıldırım Bayezid'in tahtta olduğu dönemdeki tabiiyet statüsü, Timur'la birlikte yeniden beyliğe dönüşürken, Osmanlı şehzadeleri arasındaki taht mücadelesinde taraf olma; hatta Çelebi Mehmed tarafında açıkça yer alma, Karamanoğulları üzerine düzenlenen sefere, İsfنديyar Bey'in oğlu Kasım Bey'in yardımcı kuvvetlerle katılması gibi olaylar yaşanmıştır. Bu dönemde Osmanlı-Candarlı ilişkileri hep dostane çerçevede gerçekleşmemiştir. Nitekim Osmanlı merkezi yönetimini tehdit eden Düzmece Mustafa ve Şeyh Bedreddin ayaklanmaları, İsfنديyar Bey tarafından da desteklenmiştir. İsfنديyar Bey'in ikircikli siyaseti sonraki yıllarda da devam etmiş; Çelebi Mehmed'in Eflak seferine, oğlu Kasım

16 İ. Hakkı Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri ve Akkoyunlu, Karakoyunlu Devletleri*, Ankara 1988, s. 126-128; aynı yazar, "Murad I", *İA*, VIII s. 591-592; Yaşar Yücel, *XIII-XV. Yüzyıllar Kuzey-Batı Anadolu Tarihi, Çoban-Oğulları Candar-Oğulları Beylikleri*, Ankara 1980, s.72-83; Parlaz, *a.g.t.*, s. 18.

17 Alderson, *Ottoman Dynasty...*, s. 166; Necdet Sakaoğlu, *Bu Mülkün Kadın Sultanları - Vâlîde Sultanlar, Hâatunlar, Hasekiler, Kadınefendiler, Sultanefendiler*, İstanbul 2008, s. 52. Yılmaz Öztuna, I. Murad'ın bu evliliğinin tarihini 1383, evlendiği kadının ismi kaynaklarda yer almadığı için de Fülane Hatun binti Candaroğlu Damad II. Süleyman Paşa olarak vermiştir. Öztuna, II, s. 82, 109, 111; Parlaz, *a.g.t.*, s. 19.

Bey kumandasında bir yardımcı kuvvet göndermiştir. Bu arada Candarlı Beyliği içinde yaşanan iç karışıklığa, Osmanlı tarafı da kendisine gelen talep doğrultusunda müdahil olmuştur. Daha önce Osmanlı ordusu ile sefere giden İsfendiyar Bey'in oğlu Kasım Bey, babasının Çankırı, Kalecik ve Tosya'yı diğer oğlu Hızır Bey'e vermek istemesini kabul etmemiş ve Eflak seferinden sonra ülkesine dönmeyerek, Çelebi Mehmed'den Kastamonu, Bakır Küresi, Kalecik ve Çankırı taraflarının kendisine verilmesinin sağlaması için yardım istemiştir. Çelebi Mehmed de bu yardım talebi üzerine İsfendiyar Bey'e, oğlu Kasım'a adı geçen yerleri bırakması teklifinde bulunmuş; bu teklifin kabul edilmemesi üzerine de Osmanlı-Candarlı ilişkileri yeniden bozulmuştur. Bu gelişme üzerine Çelebi Mehmed, Kasım Bey'e destek amacıyla bir sefer düzenleyip, Sinop'u muhasara etmiştir. Böylece İsfendiyar Bey, Osmanlı tabiiyetini bir kez daha kabul etmek zorunda kalmıştır. Ayrıca Bakır Küresi ve Kastamonu'nun kendisine bırakılmasını; Tosya, Çankırı ve Kalecik'i ise oğlu Kasım'a değil Osmanlılar'a vermek istediğini bildirmiştir. Bu teklifi kabul eden Çelebi Mehmed, Ilgaz Dağı'nı sınır kabul ederek Candaroğulları ile bir antlaşma yapmıştır. Çelebi Mehmed, bu antlaşma ile İsfendiyar Bey'in kendisine bıraktığı yerleri, daha sonra 1417'de, Kasım Bey'e bırakarak diplomatik bir adım atmıştır. Böylece Kastamonu ve Sinop'ta İsfendiyar Bey; Tosya, Ankara, Çankırı ve Kalecik civarında da Kasım Bey, Candaroğulları'nın ikiye bölünmüş topraklarının yöneticisi olmuşlardır.¹⁸

Çelebi Mehmed'in ölümünden sonra 1421'de, II. Murad Osmanlı tahtına çıkmıştır. Durumdan istifade etmek isteyen Anadolu beyleri harekete geçmiş; İsfendiyar Bey de bu ortamda, daha önce Osmanlı topraklarına dahil edilen eski topraklarını yeniden ele geçirmek istemiştir. Bu amaçla önce Osmanlı himayesindeki oğlu Kasım Bey'i Çankırı, Tosya ve Kalecik'ten çıkarmış; bunun üzerine de II. Murad, İsfendiyar Bey üzerine bir kuvvet göndermiştir. Diğer Anadolu beylerinin araya girmesiyle İsfendiyar Bey ile II. Murad arasında yeniden barış sağlanmış; ancak çok geçmeden

18 Osmanlı-Candaroğulları ilişkilerinin bu seyri için bkz. Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 129-132; Yaşar Yücel, "Candaroğulları", *TDVİA (Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi)*, VII, s. 147-148; Yücel, "Candar-oğlu Çelebi İsfendiyar Bey", s. 157-170; Zerrin Günel Öden, "İsfendiyar Bey", *TDVİA*, XXII, s. 512-513; Yakupoğlu, *a.g.t.*, s. 42-82.

İsfendiyar Bey, bu kez II. Murad'a karşı isyan eden küçük kardeşi Mustafa Çelebi'yi desteklemiş ve Osmanlı padişahına karşı girişilen mücadeleye katılarak, emrindeki kuvvetlerle Taraklı-Borlu'ya (Safranbolu) kadar ilerlemiştir. II. Murad, kardeşiyle olan taht mücadelesini sonuçlandırdıktan sonra Anadolu beyleri üzerine düzenlediği seferler sırasında İsfendiyar Bey ile Bolu-Gerede arasında karşılaşmış; İsfendiyar Bey'in yaralanarak mağlup olmasıyla sonuçlanan savaş sonrasında, Osmanlı kuvvetleri Kastamonu ve Bakır Küresi'ni ele geçirmiştir. İsfendiyar Bey ise Sinop'a çekilirken, Candaroğulları Beyliği de tekrar Osmanlı tabiiyetine girmiştir. Bu gelişmeler üzerine İsfendiyar Bey, küçük oğlu Murad Bey'in başkanlığında gönderdiği bir heyetle, Osmanlı Devleti'ne barış teklifinde bulunmuş; ayrıca bazı devlet adamlarına yolladığı hediyeler ve yazdığı mektuplarla barış konusunda aracı olmalarını rica etmiştir. İlaveten, oğlu II. İbrahim'in kızı Hatice Hatun'la, II. Murad'ın evlenmesi teklifinde bulunmuştur. Kendisine yapılan teklifleri değerlendiren II. Murad, barışa razı olurken, İsfendiyar Bey'in torunu Hatice Sultan'la da evlenmiştir. 1423 yılı sonlarında ya da 1424 yılının başlarında yapılan bu anlaşmaya göre Kasım Bey'e istediği yerler geri verilmiş, Osmanlı idaresine geçen Kastamonu ve Bakır Küresi ise İsfendiyar Bey'e iade edilmiştir. Bu antlaşmayla ayrıca, Candaroğulları'nın Bakır Küresi hâsılatının önemli bir kısmını Osmanlı Devleti'ne bırakması ve gerektiğinde Osmanlı ordusuna asker göndermesi de kararlaştırılmıştır.¹⁹

Otuz yılı aşkın bir süre Candaroğulları Beyliği'nin başında kalan İsfendiyar Bey, Osmanlılarla uzun zamandır süren anlaşmazlığa bir son vermek, belki de elinde kalan toprakları koruyabilmek amacıyla, sıhrî (akrabalık) münasebet kurmayı ön plana çıkarmıştır. Nitekim, Osmanlı hanedanı ile Candarlı hanedanı arasında 1425 yılında karşılıklı evlilik ilişkisi yaşanır. II. Murad bu tarihte, İsfendiyar Bey'in torunu Hatice Hatun'la evlenirken, Çelebi Mehmed'in kızı ve II. Murad'ın kız kardeşi Selçuk Hatun,²⁰ İsfendiyar Bey'in ölümünden sonra Candaroğulları

¹⁹ Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 132; Halil İnalçık, "Murad II", *İA, VIII*, s. 598, 601; Yücel, "Candaroğulları", s. 148; Yücel, "Candar-oğlu Çelebi İsfendiyar Bey", s. 170-173; Z. Günel Öden, *a.g.m.*, s. 513; Yakupoğlu, *a.g.t.*, s. 82-86.

²⁰ Selçuk Hatun 1407'de Merzifon'da doğmuş, 1485'te Bursa'da ölmüştür. Çelebi Mehmed'in

Beyliği'nin başına geçecek olan II. İbrahim Bey'le, Çelebi Mehmed'in diğer kızı Sultan Hatun da Osmanlıların uzun zamandır yanında ve hizmetinde olan İsfendiyar Bey'in diğer oğlu Çankırı sancakbeyi Kasım Bey'le evlendirilmiştir. Bu evlilikle, Sultan II. Murad'la II. İbrahim Bey arasında damat-kayınpeder/kayınbirader-enişte hısımlığı oluşmuştur. Böylece Osmanlı Devleti ile Candaroğulları Beyliği arasında iki başlı sühriyet yani akrabalık kurulmuştur.²¹

İsfendiyar Bey, iktidarının bundan sonraki yıllarında, ölüm tarihi olan 1440 yılının başlarına kadar, Osmanlılarla dostane ilişkilerini sürdürmüş; tesis edilen bu akrabalık sayesinde de Kastamonu ve Bakır Küresi'ni tekrar ele geçirdiği gibi memleketinde yeniden düzeni sağlamıştır. Osmanlı tarafı ise bu antlaşma ve evliliklerle Anadolu'nun kuzey bölgelerinde huzuru sağlamış ve stratejik açıdan önemli bir yerde, Bursa-Tebriz kuzey ipek yolu üzerinde bulunan Candaroğulları ile ittifak yapmıştır.²²

Hatice Sultan ile II. Murad'ın evliliklerinden, Küçük Ahmed ve İsfendiyar adında iki şehzade doğmuştur. Şehzade İsfendiyar, 1425'ten sonra doğmuş ve küçük yaşta ölmüştür. Şehzade Küçük Ahmed ise yaklaşık bir yıl yaşamış; II. Mehmed'in Osmanlı tahtına çıktığı 1451 yılında öldürülmüştür. Hatice Sultan da yeni padişah tarafından, 1452'de Sadrazam Sarı İshak Paşa ile evlendirilmiştir. 1501 tarihli vakfiyesinden yola çıkarsak, ölüm tarihinin en erken bu tarih olduğu söylenebilir.²³

Selçuk Hatun ile II. İbrahim Bey'in evliliğinden Yusuf Çelebi ve İshak Bâli adında iki oğlu ile Hafsa ve Hatice adlarında iki kızları olmuştur.²⁴ Bunlardan Yusuf ile Hafsa Kastamonu'da babalarının sağlığında vefat

Kumru Hatun'dan doğan kızı Selçuk Hatun, Büyük Banu, Hala Sultan diye anılmıştır. II. Murad'ın kız kardeşi, Fatih'in halası, II. Bayezid'in büyük halasıdır. Hicri 888 Cemaziyelevvel/Haziran 1483 tarihli vakfiyesi bulunmaktadır. Bkz. Sakaoğlu, *a.g.e.*, s. 78-79.

21 Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 132,134; Alderson, *Ottoman Dynasty...*, Table XXV-XXVI; Öztuna, II, s. 83, 128; Yücel, "Candar-oğlu Çelebi İsfendiyar Bey", s. 172; Z. Günel Öden, *a.g.m.*, s. 513; Yakupoğlu, *a.g.t.*, s. 87-89.

22 Parlaz, *a.g.t.*, s. 20.

23 Öztuna, *a.g.e.*, II, s. 83-84, 128-129; Sakaoğlu, *a.g.e.*, s. 89-93.

24 Uzunçarşılı, *Anadolu Beylikleri*, s. 134.

etmişler; diğer oğul İshak Bâli, babasının ölümünden sonra annesiyle beraber gittiği Bursa'da ölmüştür. Hatice ise II. Bayezid'in lalası Koca Mehmed Paşa'nın oğlu Mahmud Çelebi ile evlendirilmiştir. Bu evlilikten, Hundî Hatun, Şehnaz Hatun ve Fatma Hatun adında üç kızı ve Süleyman adında bir oğlu olmuş ve 1502'de ölmüştür. Selçuk Hatun da kocasının ölümünden sonra Kastamonu'dan Bursa'ya gitmiş ve orada 1485 yılında ölmüştür.²⁵

İsfendiyar Bey'in yerine geçen oğlu II. İbrahim Bey ise üç sene kadar Candaroğulları Beyliği'nin başında kalmıştır. II. İbrahim Bey de 847/1443 tarihinde ölmüş ve babasının yanına, Sinop'taki türbeye defnedilmiştir. Kastamonu'daki Aktekke imareti İbrahim Bey'in hayratıdır.²⁶

Yukarıda da bahsedildiği gibi Çankırı Sancakbeyi olan İsfendiyar Bey'in oğlu Kasım Bey, 1425 yılında II. Murad tarafından Çelebi Mehmed'in kızı Sultan Hatun ile evlendirilmişti. Kasım Bey'in (öl. 1464) bu evliliğinden, Kaya adında bir oğlunun olduğu bazı kaynaklarda yer almıştır. Kasım Bey'in oğlu Kaya Bey (öl. Malkara, 1472'den sonra) de Osmanlı hanedanına damat olmuş; Sultan II. Murad'ın kızı Hafsa Sultan'la evlenmiş ve İstanbul'un kuşatmasına katılmıştır.²⁷

Osmanlılar ile Candaroğulları arasındaki bir başka evliliğe yine II. Murad döneminde şahit olmaktadır. II. Murad'ın kızlarından ve Fatih'in ablası olan Hatice Sultan ile Candaroğlu II. İbrahim'in oğlu İsmail Bey, 1440 yılında evlenmiştir. Böylece II. İbrahim, kendi zamanında Osmanlılarla olan iyi ilişkilerin, oğlu İsmail zamanında da devam etmesine zemin hazırlamıştır. Ayrıca İsmail, bu evlilik sayesinde babasının yerine tahta geçme konusunda, kardeşleri Kızıl-Ahmed ve Mahmud Bey'e göre Osmanlıların desteğini almak suretiyle bir adım öne çıkmıştır. Ancak taht için mücadeleye gerek kalmamış, İsmail büyük oğul olması nedeniyle, 1443 yılında kavgasız bir şekilde Candaroğlu tahtına oturmuştur. İsmail'in

25 Sakaoğlu, *a.g.e.*, s. 82.

26 Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, s. 86.

27 Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, s. 89; Alderson, *Ottoman Dynasty...*, Table XXVI; Öztuna, *a.g.e.*, II, s. 130; Sakaoğlu, *a.g.e.*, 106.

Osmanoğulları'na damat olmasıyla birlikte ilişkilerin daha da iyi bir seyir takip ettiği görülmektedir. Nitekim o, 1450'de Edirne'de yapılan, kayını Fatih Sultan Mehmed ile Dulkadirli hanedanından Sitti Hatun'un düğününe iştirak etmiş; ayrıca, 1453'te İstanbul'un fethine bizzat Kastamonu birliği ile de katılmış; Fatih tarafından da Bizans İmparatoru'na şehri sulhen teslim etmesi için elçi olarak gönderilmişti. Ancak Fatih Sultan Mehmed, eniştesinin elinden 1459'da Kastamonu'yu, 1461'de de Sinop'u alarak topraklarına katmış; ona da Yenişehir, Yarıhisar ve İnegöl taraflarının gelirini ve yöneticiliğini vermiştir. İsmail ise elinden Kastamonu ve Sinop'un alınmasına rağmen, Karamanoğlu İbrahim Bey'in, Fatih'in Koyuluhisar üzerine gitmesinden istifade ile beyliğini tekrar ele geçirmesi için yardım etme teklifini red etmiştir. Hatice Sultan ile Candaroğlu İsmail'in evliliklerinden üç oğulları dünyaya gelmiştir. Hasan, Yahya ve Mahmud Bey adındaki çocukları hakkında yeterli bilgi bulunmamakla birlikte, bu neslin 19. yüzyıla kadar devam ettiği ileri sürülmektedir. İsmail Bey 884/1479 yılında Filebe'de ölmüştür.²⁸

Candaroğullarından Osmanlılara damad olan yedinci ve sonuncu kişi Kızıl Ahmed Paşa'nın 1517'de Gürcülere karşı yapılan savaşta şehit olan oğlu Mirza Mehmed Paşa'dır. Paşa'nın ilk eşi II. Bayezid'in kızlarından Fatma Sultan'dır. Onun (ö. 1512'den önce) ölümü üzerine, bu sultanın yeğeni (biraderzadesi), II. Bayezid'in oğlu şehzade Abdullah'ın kızı Şehnisa Sultan'la evlenmiştir. Mirza Mehmed Paşa, Yavuz Sultan Selim'in Mercidabak ve Mısır seferlerine katılmıştır. Mirza Mehmed Paşa'nın Doğancı Hacı Ahmed Paşa, Kara Mustafa Paşa ve Şemsi Ahmed Paşa adında üç oğlu vardı.²⁹

Sonuç olarak; yukarıda genel hatlarıyla ele alınan Osmanlı ve Candaroğulları hanedanları arasındaki evlilikler, I. Murad'ın hükümdarlığı zamanında başlamış; bu beyliğin Osmanlı hakimiyetine geçişine kadar

28 Uzunçarşılı, *Osmanlı Tarihi*, I, s. 87-89; Öztuna, *a.g.e.*, II, s. 130; N. Sakaoğlu, *a.g.e.*, 106; Parlaz, *a.g.t.*, s. 22-23.

29 II. Bayezid'in kızlarının evlilikleri için bkz. Alderson, *Ottoman Dynasty...*, Table XXVIII. Konu ile ilgili ayrıca bkz. Öztuna, *a.g.e.*, II, s. 85, 154; J. Dumas, "Osmanlıların Sıradışı Evlilik Sistemi (15. Yüzyılın Ortalarından 16. Yüzyılın Ortalarına) – Bir Prenses Bir Kul İle Evlenirse", II, *Toplumsal Tarih*, çev. Esra Atuk, Sayı 210/Haziran 2011, s.41.

devam etmiştir. Osmanlı hanedanının evlilikler yoluyla akrabalık tesis ettiği Anadolu'daki beylikleri arasında Candaroğulları ayrı bir yere sahiptir. Çoğunlukla siyasî ve diplomatik gerekçelerle başvuru bu evliliklerle, taraflar birbirine üstünlük sağlamayı ya da mevcut konumlarını korumayı sağlayacak barış ortamını tesis etmeyi düşünmüşlerdir. Osmanlı Devleti, bilhassa gelişme çağı olan 14 ve 15. yüzyılın ilk yarısında, büyük oranda bu evliliklerin de katkısı ile Anadolu'nun kuzey-batı bölgesinde hakimiyetini tesis ederken, Candaroğulları da kendilerine hüküm sürecekleri yeni bir alan bulmuşlardır. Hanedanlar arasında gerçekleşen evlilikler, tarihî süreç içerisinde çoğu zaman siyasî amaçlar için bir araç olarak kullanılırken; Türk Tarihi içinde bunu en iyi uygulayan devlet de Osmanlılar olmuştur.